

Hovedrevisjon av nasjonalregnskapet i 2011

Steinar Todsén

Forbedringer i nasjonalregnskapets beregningsmetoder og kildestatistikk innarbeides gjennom hovedrevisjoner eller tallrevisjoner omtrent hvert femte år. For å sikre konsistente tidsserier foretas det da også historiske tilbakeregninger. En ny hovedrevisjon er nå under arbeid, og reviderte tall tilbake til 1970 vil bli publisert i november 2011. En viktig konsekvens vil være at innholdet i næringsaggregater som industri, samferdsel og foretningmessig tjenesteyting endres.

Hovedrevisjoner

Nasjonalregnskapets hovedrevisjoner gjennomføres med ujevne mellomrom om lag hvert femte år. Disse skiller seg fra løpende revisjoner av foreløpige til endelige tall ved at de «endelige» tallene også revideres. Ved de periodiske revisjonene vil dermed tidsseriene bakover i tid bli revidert. Det finnes i dag konsistente tidsserier tilbake til 1970 for de fleste størrelser i nasjonalregnskapet, men noen serier starter i 1978.

Hovedrevisjoner vil normalt omfatte innføring av nye definisjoner og klassifikasjoner, basert på nye internasjonale retningslinjer. I tillegg vil ny statistikk kunne bli innarbeidet.

I Norge ble det gjennomført en stor hovedrevisjon av nasjonalregnskapet på begynnelsen av 1990-tallet, med publisering i 1995. Hovedformålet var å ta i bruk de nye internasjonale retningslinjer for nasjonalregnskap gitt i «System of National Accounts 1993» (1993 SNA) og «European System of National and Regional Accounts 1995» (ENS 1995).

I 2002 ble det gjennomført en mindre omfattende tallrevisjon der formålet var å innarbeide ny strukturstatistikk for mange tjenestenæringer. I 2006 var det en ny hovedrevisjon, hovedsakelig på grunn av en EU-forordning om at indirekte målte bank- og finanstjenester skulle fordeles på sluttbrukere. Brathaug (2005) gir en mer detaljert omtale av disse hovedrevisjonene.

Ny hovedrevisjon i 2011

Det pågår nå arbeid med en ny hovedrevisjon. Hovedårsaken til denne revisjonen er en EU-forordning som krever at nasjonalregnskapet i alle EU- og EØS-land skal ta i bruk den nye næringsstandard, NACE 2007. Statistisk sentralbyrå (2008) gir en oversikt over den norske versjonen av denne standarden. Sammenlignet med den forrige næringsinndelingen i nasjonalregnskapet, NACE 2002, er det nå en mer detaljert inndeling av tjenesteytende næringer. Dette reflekterer den stadig økende betydningen som tjenesteproduksjonen har i

økonomien. Statistikkgrunnlaget for tjenestenæringene har også blitt forbedret i de senere årene. NACE 2007 grupperer næringene på en noe annen måte enn NACE 2002. En viktig endring er at informasjons- og kommunikasjonsteknologi er samlet under et eget hovednæringsområde. Området inneholder blant annet forlagsvirksomhet som er flyttet fra industri, telekommunikasjon som er flyttet fra samferdsel, databehandling som er flyttet fra foretningmessig tjenesteyting og film- og fjernsynsproduksjon som er flyttet fra kulturell tjenesteyting. Konsekvensen er at både industri og tjenestenæringer får et annet innhold enn tidligere, industrien blir for eksempel noe mindre enn før. Innføring av ny næringsinndeling vil i seg selv ikke gi noen endring i bruttonasjonalproduktet og andre hovedstørrelser for økonomien som helhet.

Hovedrevisjonen vil også ta inn noen aktiviteter som det ikke har vært beregnet tall for tidligere, og som derfor kan endre nivået på bruttonasjonalproduktet. Den ene av disse er produksjon og investering i originalverk innen underholdning og kunst, som film, musikk og litteratur. Den andre er illegal virksomhet, spesielt narkotika og prostitusjon. Forbruket av prostitusjon og narkotika utgjør en beskjeden andel av husholdningenes totale forbruk, om lag 0,2 prosent; se Evensen (2010) for en nærmere beskrivelse av beregningene. Disse aktivitetene skal være med i nasjonalregnskapet i følge de internasjonale standardene, men Norge (og mange andre land) har ventet med å ta dem med, hovedsakelig på grunn av dårlig statistikkgrunnlag. I de siste årene har det blitt utviklet retningslinjer for beregninger av slik produksjon i regi av internasjonale organisasjoner som Eurostat og OECD, og flere land har inkludert dem i sine nasjonalregnskap. I Norge er disse aktivitetene økonomisk sett av liten betydning og vil bare gi en liten økning i nivået på bruttonasjonalproduktet.

I forbindelse med hovedrevisjonen foretas det også en gjennomgang av beregningsmetodene for noen få tjenestenæringer som i utgangspunktet har vært dårlig dekket av statistikk. Dette kan gi revisjoner i nivået på nasjonalregnskapstallene for de siste årene, men det er for tidlig å si noe om den samlede virkningen på hovedstørrelsene i regnskapet.

Eksport og import av tjenester ble frem til og med 2004 basert på valutastatistikken fra Norges Bank. I 2005 ble denne lagt ned, og en ny statistikk for internasjonal handel med tjenester ble etablert i Statistisk sentralbyrå. De første årene etter at den nye statistikken kom var det usikkerhet knyttet til nivået på tallene. Statistikken ble derfor brukt i nasjonal- og utenriksregnskapet til å beskrive verdiutviklingen, men ikke nivåene, i tjenesteeksporten og -importen. Nå anses statistikken å ha en slik kvalitet at nivå-tallene kan tas inn i sin helhet i nasjonalregnskapet. Dette vil endre nivået både på eksport og import tilbake til 2004, med det totalresultatet at nettoeksporten reduseres. Reduksjonen vil imidlertid ikke slå ut i tilsvarende lavere nivå på BNP. Innenlandsk anvendelse av tjenester vil i stedet få en motsvarende oppjustering, fordi tallene for tjenesteproduksjonen stort sett holdes uendret. Selv om vekstratene fra den nye statistikken for eksport og import av tjenester har blitt brukt i nasjonalregnskapet allerede, kan de også bli noe endret nå.

Etter planen skal de reviderte tallene publiseres i november 2011. Den nye næringsinndelingen vil bli innført i tidsseriene tilbake til 1970. Kvartalsvis nasjonalregnskap vil bli avstemt mot de nye årsseriene tilbake til 1978. Også tallene for institusjonelt nasjonalregnskap vil bli revidert. Selv om disse i seg selv ikke påvirkes av ny næringsklassifisering, vil de bli påvirket av den nye statistiske informasjonen og inkluderingen av nye produksjonsaktiviteter som er nevnt ovenfor.

... og i 2014

Den internasjonale standarden for nasjonalregnskap har nylig blitt oppdatert (2008 SNA), og det arbeides med en tilpasning av den tilsvarende standarden for EU- og EØS-landene, ENS 2010. ENS 2010 vil bli implementert i det norske nasjonalregnskapet i en hovedrevisjon som skal publiseres i 2014. I forhold til dagens nasjonalregnskapsstandard vil det bli noen mindre endringer. Dette gjelder blant annet hva man skal tolke som investeringer i forsvaret, føring av forsknings- og utviklingstjenester som investering i stedet for produktinnsats og behandling av offentlige tjenestepensjoner.

Referanser

Brathaug, A. L. (2005): Hovedrevisjon av nasjonalregnskapet i 2006, *Økonomiske analyser* 2005, 4, Statistisk sentralbyrå, 25-27.

Evensen, T. N. (2010): 2 milliarder brukt på narkotika og prostitusjon i 2008, *SSBmagasinet* 2010, <http://www.ssb.no/vis/magasinet/analyse/art-2010-03-24-01.html>

Statistisk sentralbyrå (1999): Det europeiske nasjonalregnskapssystem

ENS 1995, NOS C 522.

Statistisk sentralbyrå (2008): Standard for næringsgruppering, NOS D 383